

Állásfoglalás a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 144. § (2)-(3) bekezdéseiben rögzített, a vezető állású személyek a pénzügyi intézménnyel, illetve a csoporthoz tartozó pénzügyi intézménnyel történő szerződéses kötelezettségvállalásának döntéshozatali szabályaival kapcsolatban.

A Kérelmező (**Bank**) állásfoglalás iránti kérelmet (**Beadvány**) nyújtott be a Magyar Nemzeti Bankhoz (**MNB**) a vezető állású személyeknek a pénzügyi intézménnyel, illetve a csoporthoz tartozó pénzügyi intézménnyel történő szerződéses kötelezettségvállalása döntéshozatali szabályainak értelmezésével kapcsolatban.

I. A BEADVÁNYBAN EMLÍTETT JOGI KÖRNYEZET BANK ÁLTAL TÖRTÉNŐ BEMUTATÁSA ÉS A BANK ÁLLÁSPONTJA

a) A Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésének és a Hpt. 106. §-ának viszonya, a döntéshozatali eljárások konkurálása

1. A Beadványban foglaltak szerint a Hpt. összeférhetetlenséggel érintett személyek szerződéskötésére vonatkozó szabályainak elsődleges célja, hogy az érintett személyek a pénzügyi intézménnyel fennálló befolyásukat ne használhassák tisztességtelen előny szerzésére. A Hpt. 144. § (3) bekezdése alapján ezért az összeférhetetlenségi szabály alá eső személy pénzügyi intézménnyel való szerződéskötéséhez az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület előzetes, egyhangú hozzájáruló határozata szükséges. A Hpt. 144. § (4) bekezdése szerint pedig a (3) bekezdésben foglalt rendelkezést kell megfelelően alkalmazni a csoporthoz tartozó pénzügyi intézményben igazgatósági, felügyelő bizottsági, ügyvezetői tisztséget vagy állást betöltő vezető állású személyre, ha a csoporthoz tartozó pénzügyi intézménnyel kíván szerződést kötni. Ebben az esetben a szerződéskötéshez a szerződő pénzügyi intézmény és az irányító hitelintézet igazgatóságának előzetes egyetértése szükséges, ha az nem azonos az irányító hitelintézettel.

2. A Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdéseiben meghatározott szabály az MNB egy 2014-ben közzétett korábbi állásfoglalása (**Állásfoglalás**) szerint minden, a pénzügyi intézmény engedélyezett tevékenységi körébe tartozó, illetőleg a tevékenységi körén kívül eső egyéb szerződésre egyaránt alkalmazandó, így e szabály alkalmazandó például a bankszámlaszerződésekre, betétszerződésekre, értékpapírügyletekre is.

3. A fenti szabály mellett a Hpt. a 144. § (3)-(4) bekezdésével érintett szerződések egy szűkebb körére, nevezetesen a hitelintézet részéről kockázatvállalással járó szerződésekre (**Belső hitel**) speciális összeférhetetlenségi szabályt tartalmaz. A Hpt. 106. §-a szerint - bizonyos kivételekkel - a belső hitelre vonatkozó szerződések csak az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület előzetes egyhangú jóváhagyó és a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület hozzájáruló határozatával köthetők meg. A Bank álláspontja szerint a Hpt. 106. §-a is egy speciális összeférhetetlenségi szabály, amelynek elsődleges célja szintén az, hogy az érintett személyek a pénzügyi intézménnyel fennálló befolyásukat ne használhassák tisztességtelen előny szerzésére. A Hpt. 106. §-a és 144. § (3)-(4) bekezdései ezért a speciális-általános szabály viszonyában állnak egymással. Emiatt a belső hitelnek minősülő szerződések vonatkozásában a Bank megítélése szerint a hitelintézet a jogszabályoknak és a jogalkotói szándéknak megfelelően jár el, ha a Hpt. 106. §-a alá eső esetekben kizárólag a Hpt. 106. §-ában meghatározott eljárást követi és nem alkalmazza a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésében előírt döntéshozatali rendet.

4. A belső hitelre vonatkozó szerződéskötéshez főszabály szerint tehát az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület egyhangú határozata, és a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület hozzájáruló határozatára van szükség, amennyiben a Hpt. ez alól kivételt nem határoz meg.

5. Ilyen kivétel a Hpt. 106. § (5) bekezdése szerint a belső szabályzatban meghatározott mértékig

a) a hitelintézetnél vezetett pénzforgalmi számlához kapcsolódó hitelkeret, valamint

b) a munkáltató által adott fizetési előleg vagy lakás-, illetve más szociális célú kölcsön.

E kockázatvállalásokra a fent hivatkozott előírás szerint nem szükséges sem az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület egyhangú határozata, sem pedig a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület hozzájáruló határozata. A Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdéséhez képest a Bank a Hpt. 106. §-át, így annak (5) bekezdését is speciális szabálynak tekinti, ezért a Beadványban rögzített vélemény szerint a Hpt. 106. § (5) bekezdésében említett szerződések megkötéséhez a Hpt. 144. § (3)-(4) alapján sem szükséges az igazgatóság hozzájárulása (döntése).

6. Másik kivételként említi a Beadvány a Hpt. 106. § (6) bekezdését, amely szerint, ha a belső hitelnek minősülő kockázatvállalás fogyasztónak nyújtott hitelnek minősül, akkor az az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület jelen lévő tagjainak több mint kétharmados többséggel hozott határozata alapján nyújtható. Tehát ez esetben nem szükséges a Hpt. 106. § (2) bekezdése által előírt, az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület egyhangú határozata, sem pedig a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület hozzájáruló határozata. A Bank a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdéséhez képest a Hpt. 106. §-át, így annak (6) bekezdését speciális szabálynak tekinti, ezért megítélése szerint a Hpt. 106. § (6) bekezdésében említett szerződések megkötéséhez a Hpt. 144. § (3)-(4) alapján sem szükséges a igazgatóság egyhangú hozzájárulása (döntése), hanem elég a Hpt. 106. § (2) bekezdése szerinti kétharmados többséggel hozott határozat.

7. A Beadvány arra hívja fel a figyelmet, hogy a speciális-általános viszonyból fakadó következtetések a Hpt. 144. § (4) bekezdése tekintetében is irányadók. A Hpt. 106. §-a nem írja elő, hogy a hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a kockázatvállaló hitelintézetén kívül bármely más személy, illetve, annak bármely testületének (így pl. az irányító hitelintézet igazgatóságának) döntésére lenne szükség azok megkötéséhez. Ezt alkalmazva, ha a vezető testületi taggal szerződő hitelintézet nem az irányító hitelintézet, akkor a Bank álláspontja szerint a Hpt. 106. §-át, mint speciális szabályt alkalmazva nem szükséges a Hpt. 144. § (4) bekezdése szerint az irányító hitelintézet igazgatóságának előzetes egyhangú határozata a kockázatvállalást tartalmazó szerződés megkötéséhez. A Beadványban megfogalmazott álláspont szerint ezt támasztja alá az is, hogy abszurd helyzethez vezetne egy ezzel ellentétes értelmezés a Hpt. 106. § (5) bekezdése szerinti kivétel szabály alkalmazásakor. Ennek oka az, hogy ez esetben a kockázatvállalást tartalmazó szerződést megkötő hitelintézet részéről sem az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület egyhangú határozata, sem pedig a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület hozzájáruló határozata nem szükséges, de szükséges lenne az irányító hitelintézet igazgatóságának előzetes egyetértése. A Hpt. 106. §-a általában, és különösen a 106. § (5) és (6) bekezdésében foglalt kivétel szabályok megalkotása keretében a jogalkotó alaposan mérlegelte a speciális összeférhetlenségi helyzetet eredményező kockázatvállalások döntéshozatali szabályait és azok között nem szerepeltette az irányító hitelintézet igazgatóságának döntési jogkörét.

8. A Bank álláspontja szerint a fenti érveket alátámasztja az is, hogy míg a Hpt. 144. § (3)-(4) hatálybalépése óta változatlan szöveggel szerepel a Hpt.-ben (sőt a régi Hpt.-ben is szerepelt), addig a Hpt. 106. §-a 2015. július 7-ei hatállyal került beiktatásra a törvénybe (a későbbi jogszabály felülírja a korábbi jogszabályt elve). Vagyis a jogalkotó gondosan mérlegelhetette az azonos szabályozási tárgykörbe (összeférhetlenséggel érintett szerződéskötések) tartozó életviszonyok meglévő keretrendszerét (Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdés). Ehhez képest tudatosan alkotott (a Hpt. 106. §-ával) egy szűkebb körű tárgyi hatály tekintetében főszabály szerint szigorúbb (a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület döntésének előírása) és kis számban pedig enyhébb (irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület kétharmados többséggel hozott döntése vagy annak hiánya) döntéshozatali eljárásrendet.

b) A Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésében foglalt igazgatósági döntések tartalma, az előzetes hozzájárulás feltételei

9. A Bank felveti azt is, hogy azokban az esetekben, ahol a fenti I. pontban rögzítettekén kívül szükséges a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdései, illetve az Állásfoglalás szerint a szerződéskötéshez a pénzügyi intézmény igazgatóságának, illetve egyes esetekben az irányító hitelintézet igazgatóságának döntése, felmerül a kérdés, hogy a pénzügyi intézmény, illetve az irányító hitelintézet igazgatósága megadhatja-e a szükséges hozzájárulást a konkrét szerződéskötési szándékot megelőzően, akár több szerződéskötési lehetőség vonatkozásban. A Bank álláspontja szerint a szerződések bizonyos köre esetében és bizonyos feltételekkel erre van jogi lehetőség.

10. A pénzügyi intézmény a tevékenységi körébe tartozó szolgáltatások (pl. bankszámlavezetés, befektetési szolgáltatás, lakáshitelezés) szerződési feltételeit ügyfelei számára előre, hirdetmény vagy üzletszabályzat útján közzé teszi (Hpt. 271. § és 276-278. §-ok, 22/2008. (II. 7.) Korm. rendelet, Pft. 8-17. §-ok, stb.). A Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésével érintett olyan, a pénzügyi intézmény engedélyezett tevékenységi körébe tartozó szerződésekre, melyek feltételeit harmadik személyek számára is elérhető módon meghatározza az adott pénzügyi intézmény, az egyes üzletszabályzatokban, hirdetményekben foglalt feltételekhez kötéssel biztosítható, hogy a vezető állású személyek a pénzügyi intézménnyel szemben vagy annak ügyfeleihez képest ne jussanak tisztességtelen előnyhöz.

11. Beadványában a Bank fontos körülményként emelte ki, hogy az I. pontban foglalt érvrendszer elfogadása esetén a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdés tárgyi hatálya alatt kizárólag a kockázatvállalásnak nem minősülő, az ún.

banki passzív ügyletek, így köztük a számlavezetésre, betétgyűjtésre és azonnali ill. bizományosi értékpapír kereskedelemre vonatkozó ügyletek maradnak. Ezek az ügylettípusok pedig lényegesen kisebb prudenciális kockázatot hordoznak összeférhetlenségi szempontból, mint a Hpt. 106. §-a által szabályozott kockázatvállalások. A Bank által említettek szerint még a Hpt. 106. § (2) bekezdése is lehetővé teszi, hogy a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület legfeljebb 1 évvel előre is megadja a hozzájárulását a belső hitelnek minősülő ügyletekhez. Erre is tekintettel a Bank álláspontja szerint nem látszik indokoltnak, hogy kisebb prudenciális kockázatot jelentő ügyleteknél a Hpt. ne adjon lehetőséget az előzetes döntéshozatalra az igazgatóság számára.

12. A Bank megemlíti, hogy Állásfoglalás a hozzájárulás előzetes megadása vonatkozásában a következő álláspontot képvisel: „prudenciális szempontból nem elfogadható a Beadványban vázolt megoldás, azaz, hogy az igazgatóság gyakorlatilag bármilyen Korlátozással érintett kötelezettségvállaláshoz előre - a későbbi szerződéses ügyletek tárgyának és jellegének, alanyainak, feltételrendszerének, előfordulási gyakoriságának és számosságának, kapitalizációjának és nagyságrendjének a konkrét ismerete, illetve mindezekre való tekintet nélkül -, mintegy biankó módon, minden esetben hozzájárul.”

13. A Bank értelmezése szerint az Állásfoglalás is elismeri az előzetes döntéshozatal lehetőségét, és megítélése szerint az MNB csak a biankónak minősülő előzetes hozzájárulásokat tartja aggályosnak. Az Állásfoglalás éppen ezért meghatározza azokat a kritériumokat, amelyeknek az igazgatósági határozatba foglalása esetén a pénzügyi intézmény, illetve az irányító hitelintézet megfelel a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésében foglalt feltételeknek. A Bank Beadványában párhuzamba állította az MNB által az Állásfoglalásban részletezett kritériumokat azon feltételekkel, amelyek mentén a Bank megvalósíthatónak látja az igazgatóság előzetes hozzájárulásának megadását a vezető állású személy által a pénzügyi intézménnyel kötött egyes szerződésekhez a következők szerint:

Az Állásfoglalásban leírt kritériumrendszer	Előzetes igazgatósági határozat lehetséges tartalma
A későbbi szerződéses ügyletek tárgya és jellege	Hirdetményre utalással, ügyletkör meghatározásával
A későbbi szerződéses ügyletek alanyai	A pénzügyi intézmény és a vezető állású személy
A későbbi szerződéses ügyletek feltételrendszere	Üzletszabályzatokra és az árazási hirdetményekre utalással, ennél kedvezőbb feltételű ügylet csak az igazgatóság döntése alapján köthető
A későbbi szerződéses ügyletek előfordulási gyakorisága és számossága	Határidő meghatározása (pl. 3-5 év vagy kinevezés végéig), éven belüli gyakoriság meghatározásával (pl. 5 számla, 200 db. betéti ügylet)
A későbbi szerződéses ügyletek kapitalizációja és nagyságrendje	Hirdetményre utalással, amennyiben az tartalmaz maximális ügyletnagyságot, ennek hiányában egyedi és/vagy összevont nagyságrend meghatározásával

14. A Bank álláspontja szerint a fenti kritériumok leírtaknak megfelelő meghatározása esetén az igazgatóság döntése kellően konkrét és semmiképpen nem tekinthető biankó döntésnek. A pénzügyi intézmény által közzétett szerződési (árazási) feltételekhez kötése az ügyleteknek teljes mértékben kiküszöböli a vezető állású személy státuszából fakadó összeférhetlenségi helyzetet, így prudenciális kérdést sem vet fel. Ezen feltételeknek előzetesen az igazgatóság határozatába foglalásával biztosítható, hogy a pénzügyi intézmény tevékenységi körébe tartozó szerződéskötési lehetőséget megerősítő felhatalmazás kellően konkrét legyen akár már az adott vezető állású személy kinevezésekor, de a konkrét szerződéskötési szándékot megelőzően. Egy a fentieknek megfelelő eljárással előzetes igazgatósági hozzájárulás útján is biztosított a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésében foglalt jogalkotói cél érvényesülése és így az megfelel a jogszabályi követelményeknek.

II. A JOGKÉRDÉS

A Bank a fenti érvelés alapján annak megerősítését kérte az MNB-től, hogy a felügyeleti elvárásokkal összhangban jár el a Bank, ha

- a belső hitelnek minősülő szerződések esetében kizárólag a Hpt. 106. §-ában meghatározott eljárásrendet követi, és ez esetben nem alkalmazza a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésben foglalt döntéshozatali rendet, míg
- a Bank és a bankcsoporthoz tartozó pénzügyi intézmények engedélyezett tevékenységi körébe tartozó egyéb (a Hpt. 106. §-ának hatálya alá nem tartozó) szerződések esetén a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésében foglalt döntéshozatali rendet akként alkalmazza, hogy a pénzügyi intézmény igazgatósága, illetve

amennyiben ez szükséges az irányító hitelintézet igazgatósága az ilyen szerződéskötésekre vonatkozó hozzájárulást

- a. előzetesen, több szerződéskötési lehetőségre az arra vonatkozó konkrét szándék megléte előtt (pl. a vezető állású személy kinevezésekor több évre előre) megadja úgy, hogy
- b. az Állásfoglalásban rögzített kritériumrendszert alkalmazza, ahol lehetséges a pénzügyi intézmény által közzétett üzleti feltételekre (üzletszabályzat, hirdetés) utalással.

III. AZ ÁLLÁSFOGLALÁS SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS HPT. RENDELKEZÉSEK

144. § (1) A vezető állású személy és az üzleti döntésre felhatalmazott alkalmazott nem vehet részt a pénzügyi intézmény által történő kötelezettségvállalásra vonatkozó döntés előkészítésében és meghozatalában, ha annál az ügyfélnél, amely részére a kockázatvállalás történik vezető állást tölt be vagy befolyásoló részesedéssel rendelkezik.

(2) A vezető állású személy, a pénzügyi intézmény alkalmazottja, megbízott szakértője nem vehet részt olyan döntés előkészítésében és olyan döntésben, amelyhez saját magának, közeli hozzátartozójának vagy a közvetlen és közvetett tulajdonában álló vállalkozásnak üzleti érdeke fűződik.

(3) A vezető állású személy nem vállalhat szerződéses kötelezettséget - ideértve az adásvételi szerződést is - azzal a pénzügyi intézménnyel, amelyben igazgatósági vagy felügyelő bizottsági tag, vagy ügyvezető, kivéve, ha a szerződés megkötéséhez az igazgatóság előzetesen egyhangú szavazással hozzájárult.

(4) A (3) bekezdésben foglalt rendelkezést kell megfelelően alkalmazni a csoporthoz tartozó pénzügyi intézményben igazgatósági, felügyelő bizottsági, ügyvezetői tisztséget vagy állást betöltő vezető állású személyre, ha a csoporthoz tartozó pénzügyi intézménnyel kíván szerződést kötni. Ebben az esetben a szerződéskötéshez a szerződő pénzügyi intézmény és az irányító hitelintézet igazgatóságának előzetes egyetértése szükséges, ha az nem azonos az irányító hitelintézettel.

(5) Az (1) bekezdés szerinti korlátozást nem kell alkalmazni, ha a kockázatvállalást megalapozó döntés olyan összevont felügyelet alá tartozó vállalkozásra vonatkozik, amely összevont alapú felügyelet kiterjed arra a pénzügyi intézményre is, amelynél a döntésben résztvevő vezető állású személy vagy az üzleti döntésre felhatalmazott alkalmazott tölt be vezető állást.

106. § (1) Hitelintézet, ide nem értve a hitelszövetkezetet

a) a hitelintézet, illetve a hitelintézettel szoros kapcsolatban álló vállalkozás vezető testületének tagjával és könyvvizsgálójával szemben,

b) az a) pontban megjelölt személy közeli hozzátartozójával szemben,

c) az a) és b) pontban megjelölt személy ellenőrző befolyása alatt álló vállalkozással szemben, vagy

d) az a) és b) pontban megjelölt személy ellenőrző befolyása alatt álló vállalkozás harmadik személy részére történő értékesítése tekintetében kockázatot csak az e §-ban meghatározott feltételekkel vállalhat.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott kockázatvállaláshoz az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület egyhangú határozata és a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület hozzájáruló határozata szükséges. A határozatnak tartalmaznia kell a kockázatvállalás feltételeit is. A vezető testület határozathozatala során az (1) bekezdés alapján érintett személy nem rendelkezik szavazati joggal. A felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület legfeljebb 1 évvel előre is megadhatja a hozzájárulását.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott kockázatvállalás nem történhet az (1) bekezdésben meghatározott személyekre nézve kedvezőbb feltételekkel, mint a hitelintézettel az (1) bekezdésben meghatározott kapcsolatban nem álló személyekkel szembeni kockázatvállalás.

(4) Az (1) bekezdésben meghatározott kockázatvállalásból fakadó egy személlyel vagy kapcsolatban álló személyekkel szembeni kitettség értéke nem érheti el az 575/2013/EU rendelet 392. cikke szerinti érték 80 százalékát azzal, hogy az éven túli kitettség értéke nem érheti el az 575/2013/EU rendelet 392. cikke szerinti érték 50 százalékát.

(5) A (2) bekezdésben meghatározott korlátozás nem vonatkozik

a) a hitelintézetnél vezetett pénzforgalmi számlához kapcsolódó hitelkeretre, valamint

b) a munkáltató által adott fizetési előleg vagy lakás-, illetve más szociális célú kölcsönre

a belső szabályzatban meghatározott mértékig.

(6) A (2) bekezdéstől eltérően az (1) bekezdésben meghatározott személy részére fogyasztónak nyújtott hitel az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület jelen lévő tagjainak több mint kétharmados többséggel hozott határozata alapján nyújtható. A hitelintézet irányítási jogkörrel rendelkező vezető testülete által hozott határozat tartalmazza a kamat és a törlesztés feltételeit is. A határozathozatal során az (1) bekezdés alapján érintett személy nem rendelkezik szavazati joggal.

(7) A hitelintézet írásban rögzített hatékony eljárásrenddel, szabályzatokkal rendelkezik az (1) bekezdésben meghatározott személyekkel szembeni kockázatvállalások

a) tekintetében annak megakadályozására, hogy az (1) bekezdésben meghatározott személyek részt vehessenek a velük szembeni kockázatvállalásra vonatkozó döntésekben, folyamatokban és eljárásokban,

b) azonosítására, nyilvántartására, a hitelintézet ezekből származó kitétségeinek meghatározására, a kockázatvállalások független vizsgálatára,

c) folyamatos monitoringjára és jelentésére,

d) esetében annak biztosítására, hogy a kockázatvállalások a (3) és (4) bekezdésben meghatározott feltételeknek megfeleljenek és

e) kockázatainak azonosítására és értékelésére.

(8) A (7) bekezdésben meghatározott eljárásrendtől és szabályzatoktól való eltérést jelenteni kell a hitelintézet irányítási jogkörrel rendelkező vezető testületének, valamint a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testületének a megfelelő intézkedések meghozatala érdekében.

6. § (1) bekezdés 59. kockázat, vagy kockázatvállalás:

a) a kölcsön nyújtása, ideértve az adósságra kibocsátott, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír megvásárlását is;

b) a váltó és csekk, valamint egyéb kötelezvény leszámítása;

c) a hitelintézet által adott garancia, kezesség és az egyéb biztosíték, ideértve a hitelintézet bármilyen más, jövőbeni vagy függő kötelezettségét, vállalt garanciáját, kezességét, illetve az ezekre nyújtott egyéb bankári biztosítékot is;

d) a hitelintézet által vállalt minden olyan kötelezettség, amellyel a hitelintézet ellenszolgáltatás fejében átruházott pénzkövetelés teljesítéséért jótáll vagy vállalja, hogy a vevő követelésére azt visszavásárolja;

e) a hitelintézetnek bármely vállalkozásában szerzett részesedése, függetlenül a részesedés birtoklásának időtartamától;

f) a hitelintézet által megvásárolt pénzkövetelés;

g) a pénzügyi lízing nyújtása, valamint

h) más hitelintézetnél elhelyezett betét, ide nem értve a jegybanki kötelező tartalék előírást a levelező bankon keresztül teljesítő hitelintézetek által elhelyezett kötelező tartalék összegét;

IV. AZ MNB ÁLLÁSPONTJA

Az MNB a Bank által leírt, az értelmezendő jogszabályi környezet minden aspektusára kiterjedő és a prudenciális szempontokat is felsorakoztató érvelésének figyelembe vételével - a Bank által felvetett témakörök sorrendjét követve - az alábbi álláspontot alakította ki.

a) A Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésének és a Hpt. 106. §-ának viszonya, a döntéshozatali eljárások konkurálása

A Bank a Beadvány I. pontjában az összeférhetetlenségre vonatkozó esetkörök viszonyát vizsgálva rögzíti, hogy az összeférhetetlenséggel érintett személyek szerződéskötésére vonatkozó szabályok kialakításának célja a hitelintézetnél fennálló pozícióból adódó befolyás révén a tisztességtelen előnyök érvényre juttatásának megakadályozása.

Ezen álláspontot a Hpt. 144. §-ához fűzött indokolása is megerősíti, amelyből kiolvashatóan az összeférhetetlenségi szabályok rendeltetése, hogy adott kötelezettségvállalás vonatkozásában kizárja a döntés-előkészítési és döntéshozatali folyamatból, illetve a kötelezettség vállalására vonatkozó szerződés megkötéséből azon a személyeket, akik a pénzügyi intézménynél betöltött pozíciójuk vagy tulajdonosi részesedésük alapján érintettek, tekintettel arra a feltételezésre, hogy egy adott kötelezettségvállalás esetén a hitelintézetnél a Hpt. által megjelölt pozícióban lévő személy objektivitása vélhetően nem biztosított abban az esetben, ha a kötelezettségvállalás következményei őt közvetlenül anyagilag vagy egyéb előny útján érintik.

A Hpt. az összeférhetetlenségi szabályok keretében ezen általános elv alól két kivételt enged, nevezetesen a Hpt. 144. § (3) és (4) bekezdésével érintett szerződések esetében. Ezen jogszabályhely egyrészt lehetővé teszi a vezető állású személy számára a szerződéses kötelezettségvállalást azzal a pénzügyi intézménnyel szemben, amelyben igazgatósági, felügyelőbizottsági tag vagy ügyvezető, azzal a feltétellel, ha a szerződés megkötéséhez az igazgatóság előzetesen egyhangú szavazással hozzájárult, másrészt ugyanezen szabályok alkalmazandók akkor is, ha egy csoporthoz tartozó pénzügyi intézménnyel történik a szerződéskötés. Ezen esetekben ugyanis az igazgatóság bármely tagjának jogszabályban rögzített vétója a garanciája a független és befolyásolástól mentes döntés meghozatalának.

Ahogy a Beadvány is említi, a belső hitelekre (**Belső hitel**) vonatkozó, a Hpt. 106. §-ában rögzített szabályozás ugyanakkor a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésével érintett kötelezettségvállalásoknak egy szűkebb, speciálisabb körét érinti, azaz a hitelintézetnek az említett jogszabályhelyen nevesített személyekkel szembeni kockázatvállalással járó szerződéseire vonatkozóan tartalmaz korlátozásokat. Az ún. Belső hitelre vonatkozó korlátozások a hitelintézet, valamint a vele szoros kapcsolatban álló vállalkozások vezető testületeinek tagjaira és könyvvizsgálóira, ezen személyek közeli hozzátartozóira, mindezen személyek ellenőrző befolyása alatt álló vállalkozásokra, illetve ezen vállalkozások harmadik személy részére történő kockázatvállalásra terjednek ki. Ez a személyi kör a jogalkotó által azért került ilyen széles körben meghatározásra, hogy minél kevesebb lehetőség legyen arra, hogy a hitelintézet által kezelt idegen forrásokat ne üzleti célokra használják fel. Itt meg kell említenünk, hogy kockázatvállalás alatt a Hpt. 6. § fentiekben idézett 59. pont a)-h) alpontjaiban említett ügyleteket, így különösen a kölcsön nyújtását, a hitelintézet által adott garancia, kezesség ide értve a hitelintézet bármilyen más, jövőbeni vagy függő kötelezettségét, vállalt garanciáját, kezességét stb. értjük.

A két jogszabályhely viszonyát vizsgálva lényeges momentum, hogy a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésében foglalt korlátozás a hitelintézet vezető állású személyét¹, azaz a hitelintézet irányítási jogkörrel rendelkező testületének, a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testületének tagját, illetve az ügyvezetőt kötik azon pénzügyi intézmény kapcsán vállalt szerződéses kötelezettség vonatkozásában, ahol igazgatósági vagy felügyelő bizottsági tag, illetve ügyvezető, míg a Hpt. 106. §-a Belső hitelre vonatkozó rendelkezései magát a hitelintézetet korlátozzák a Belső hitellel érintett személy részére történő kockázatvállalás terén.

A Hpt. 106. § (2) bekezdése szerint - bizonyos kivételekkel - a hitelintézet a Belső hitellel érintett személyi kör vonatkozásában kockázatvállalásra irányuló szerződést (így a Hpt. 6. § fentiekben idézett 59. pont a)-h) alpontjaiban említett ügyleteket) csak az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület előzetes egyhangú jóváhagyó és a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület hozzájáruló határozatával köthet meg.

A Bank álláspontja szerint a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdései és a Hpt. 106. §-a az általános és speciális szabályozás viszonyában állnak egymással. Az MNB elfogadja ezen érvelést, hozzátéve, hogy a két említett jogszabályi rendelkezés más-más típusú szerződéses jogviszony létrehozása kapcsán támaszt elvárásokat, a Belső hitel esetében, azaz a Hpt. 106. § személyi és tárgyi hatálya² alá eső kockázatvállalások vonatkozásában a hitelintézettel szemben, míg a 144. § (3) és (4) bekezdés esetén a vezető állású személyekkel szemben az általuk történő kötelezettségvállalás esetére, amely az Állásfoglalás szerint egyrészt a Bank, illetve a bankcsoport engedélyezett tevékenységi körébe tartozó szerződésekre, másrészt e tevékenységeken kívül eső egyéb szerződéses kötelezettségekre (pl. szállítói szerződésekre) is irányadó.

Az MNB ugyanakkor egyetért a Bank azon végkövetkeztetésével, hogy a Belső hitelnek minősülő kockázatvállalások esetén a hitelintézet a jogszabályoknak és a jogalkotói szándéknak megfelelően jár el, ha kizárólag a Hpt. 106. §-ában meghatározott eljárást követi és nem alkalmazza a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésében előírt döntéshozatali rendet.

Ahogy a Beadvány is megemlíti 2015. júliusát megelőzően a Hpt. nem biztosított lehetőséget a Belső hitellel érintett személyi kör részére történő kockázatvállalásra, ezt követően azonban a szabályozás már megengedő a Belső hitelnek minősülő kockázatvállalások terén, az alábbi kogens korlátoknak a szabályozásba való beépítésével:

- a kockázatvállaláshoz az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület egyhangú döntésére van szükség, továbbá a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület hozzájárulása is szükséges (ez utóbbi esetben a Hpt. már nincs szükség egyhangú döntésre),
- az ügylet kondíciói nem lehetnek kedvezőbbek, mint a kapcsolatban nem álló személyekkel szembeni kockázatvállalások, továbbá
- limit került meghatározásra az egy személlyel vagy kapcsolatban álló személyekkel szembeni kitettség érték vonatkozásában.

¹ 122. vezető állású személy:

a) részvénytársasági formában működő bank és szakosított hitelintézet esetén az igazgatóság, a felügyelő bizottság elnöke, tagja és az ügyvezető,

²a) a hitelintézet, a hitelintézettel szoros kapcsolatban álló vállalkozás vezető testületének tagjával és könyvvizsgálójával szemben,

b) az a) pontban megjelölt személy közeli hozzátartozójával szemben,

c) az a) és b) pontban megjelölt személy ellenőrző befolyása alatt álló vállalkozással szemben, vagy

d) az a) és b) pontban megjelölt személy ellenőrző befolyása alatt álló vállalkozás harmadik személy részére történő értékesítése tekintetében történő kockázatvállalás

A fent említettek szerint a Belső hitelre vonatkozó szerződéskötéshez főszabály szerint az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület egyhangú határozata, és a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület hozzájáruló határozata van szükség. A Hpt. 106. § (5) bekezdése azonban kivételként rögzíti, hogy a döntéshozatalra vonatkozó főszabály nem vonatkozik a hitelintézetnél vezetett pénzforgalmi számlához kapcsolódó hitelkeret, valamint a munkáltató által adott fizetési előleg vagy lakás-, illetve más szociális célú kölcsönre a belső szabályzatban meghatározott mértékig. Ezen kockázatvállalások vonatkozásában tehát nem szükséges sem az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület egyhangú határozata, sem pedig a felügyeleti jogkörrel rendelkező vezető testület hozzájáruló határozata. A másik kivétel a Hpt. 106. § (6) bekezdése, amely szerint, ha a Belső hitelnek minősülő kockázatvállalás fogyasztónak nyújtott hitelnek minősül, akkor az az irányítási jogkörrel rendelkező vezető testület jelen lévő tagjainak több mint kétharmados többséggel hozott határozata alapján nyújtható és nem szükséges a Hpt. 106. § (2) bekezdése által előírt döntéshozatali mechanizmus.

A Bank véleménye szerint a Hpt. 106. § (5) és (6) bekezdése a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdéséhez képest olyan speciális szabálynak tekintendő, amelyek tekintetében az ott említett szerződések megkötéséhez a Hpt. 144. § (3)-(4) alapján nem szükséges az igazgatóság egyhangú hozzájárulása. Mindezekre tekintettel a Bank véleménye szerint az általános-speciális viszonyból fakadó következtetések a Hpt. 144. § (4) bekezdése tekintetében is irányadók, mivel a Hpt. 106. §-a nem írja elő, hogy a hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a kockázatvállaló hitelintézetén kívül bármely más személy, illetve annak bármely testületének (így pl. az irányító hitelintézet igazgatóságának) döntésére lenne szükség azok megkötéséhez.

Az MNB - elfogadva a Bank az I. pontban foglalt érvelését is - Belső hitelnek minősülő kockázatvállalások vonatkozásában úgy ítéli meg, hogy a Bank részéről a szerződéskötéshez a Hpt. 106. § szerinti feltételek teljesítése szükséges, azaz az említett kockázatvállalások esetében főszabályként a 106. § (2) bekezdésének rendelkezései alkalmazandók az (5) és (6) bekezdésben foglalt könnyítésekkel.

b) A Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésében foglalt igazgatósági döntések tartalma, az előzetes hozzájárulás feltételei

A Bank további kérdésként veti fel, hogy azokban az esetekben, ahol a I. pontban rögzítettekén kívül szükséges a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdéseinek alkalmazása, az Állásfoglalás szerint a szerződéskötéshez a pénzügyi intézmény igazgatóságának, illetve egyes esetekben az irányító hitelintézet igazgatóságának döntése, kérdésként merül fel, hogy a pénzügyi intézmény, illetve az irányító hitelintézet igazgatósága megadhatja-e a szükséges hozzájárulást a konkrét szerződéskötési szándékot megelőzően, akár több szerződéskötési lehetőség vonatkozásban. A Bank a Beadvány II. pontjaiban kifejti, hogy megítélése szerint az előzetes hozzájárulás megadására - figyelemmel az Állásfoglalásban közzétett MNB álláspontra is - csak a szerződések bizonyos köre esetében és bizonyos feltételekkel van jogi lehetőség.

Az MNB egyetért a Banknak az II. pontban rögzített okfejtésével is és osztja azon álláspontot, hogy a Belső hitelnek nem minősülő kötelezettség vállalásra irányuló szerződések körében, egyes pénzügyi szolgáltatások esetében, szűkebb értelemben véve a passzív bankügyletek tekintetében nem látja akadályát annak, hogy az igazgatóság - jól körülhatárolt feltételek mentén - előzetes egyetértését adja ahhoz, hogy a vezető állású személy Belső hitelnek nem minősülő, pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződést kössön olyan pénzügyi intézménnyel, amelyben vezető állású személyként tevékenykedik.

Ennek egyik feltételrendszerét a Bank által a Beadvány 13. pontjában felsoroltakon kívül (Előzetes igazgatósági határozat lehetséges tartalma), az MNB abban látja, hogy a Bank a vonatkozó belső szabályzataiban is rögzíti az előzetes igazgatósági hozzájáruló nyilatkozat szövege tartalmát, részletezi a kötelezettségvállalásra irányuló szerződések egyes típusait és szabályzati szinten garantálja, hogy az előzetes igazgatósági hozzájárulás csak olyan ügyletek megkötése során „helyettesítheti” a Hpt. 144. § (3) és (4) bekezdésben rögzített igazgatósági hozzájárulást és csak olyan szerződéskötésre ad felhatalmazást, amelyek a hitelintézet üzletszabályzataiban és hirdetményekben rögzített feltételekkel harmadik személyek számára is azonos kondíciókkal elérhetők.

A fentiekben említett keretrendszerben és garanciák beépítésével az MNB véleménye szerint is biztosítottak látszik az összeférhetetlenségi szabályok tényleges céljának érvényre jutása, azaz a pénzügyi intézmény vezető állású személyei a pénzügyi intézménnyel kötött ügyleteik kapcsán ne jussanak tisztességtelen előnyhöz a Bank ügyfeleihez képest. Ezen feltételek mentén már nem beszélhetünk az Állásfoglalásban említett „biankó hozzájárulásról” ez által a prudenciális kockázat is minimalizálható.

Végezetül rögzíthető, hogy az MNB a fentiekben említett keretrendszer alapul vételével a pénzügyi intézmény, illetőleg az irányító hitelintézet igazgatósága által előzetes megadott hozzájárulása alapján nem tartja a Hpt. 144. § (3)-(4) bekezdésébe ütköző gyakorlatnak, ha a pénzügyi intézmény tevékenységi körébe tartozó és a Hpt. 106.

§ szerinti Belső hitel konstrukción kívül eső szerződéskötési lehetőséget előzetes igazgatósági hozzájárulás útján is biztosítja.

Az MNB a véleményét kizárólag a Bank által rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki. Az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak a Bank által előadott tényállásra vonatkozik. Az MNB véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma.

Budapest, 2018. június 27.